Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 51. V Ljubljani, v četrtek, dne 18. decembra 1924 **Leto III.**

ERIČA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Posamezna številka stane Din. 1·—. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
CENA: za en mesec Din. 4·—, za četrt leta Din. 12·—, za pol leta Din. 24·—

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna", Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. ::: ::: Inserati se zaračunajo po dogovoru

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

V današnji številki prilagamo položnice za obnovo naročnine za leto 1925. Cenjene naročnike vljudno prosimo, **da nam nakažejo naročnino vsaj za tri mesece naprej,** ker nam s tem prihranijo obilo stroškov in dela. Kdor ima kaj zastanka na naročnini, naj izvoli to p ravnati obenem z naročnino za prihodnje leto. Da bo uprava kos svoji nalogi, naj se zaveda tudi vsak naročnik svoje dolžnosti, ter nam takoj dopošlje naročnino. Agitirajte povsod za naš list ter pridobivajte novih naročnikov!

Zbor zaupnikov Slovenske ljudske stranke.

Dne 11. decembra 1924 se je vršilo v Celju v dvorani »Narodnega doma« zborovanje zaupnikov SLS, da končno veljavno odločijo oziroma potrdijo kandidate, ki so bili na okrajnih sestankih zaupnikov SLS postavljeni.

Dvorana »Narodnega doma« je bila ob 10. uri dopoldne, ko je dr. Korošec otvoril zborovanje, nabito natlačena. **Dr. Korošec** je imel na zborovanju daljši programatični govor, iz katerega podajamo v naslednjem najvažnejše odstavke.

Revolucija. Kaj bo?

Večina narodne skupščine je morala, ne da bi se v parlamentu samem zrušila, oddati vlado manjšini. Da si manjšina pridobi večino, moramo v volitve. To je samo zunanja oblika postopanja. Stvarno in načelno pa to neustavno, neparlamentarno in vsled tega revolucionarno postopanje znači: Večina naroda si želi sporazuma, pošteja, reda in mira. Do tega ne sme ali š e ne sme priti! Naj se nadaljuje politika nadvlade, izkoriščevanja, nezakonitosti in mržnje. Vsled tega na volišče!

Kaj je sedaj mogoče? Ako bodo volitve kolikor toliko svobodne, smo si v vseh taborih na jasnem, da dobi bivša parlamentarna večina dne 8. februarja zopet večino. Nisem slišal v nobeni stranki človeka, ki bi o tem dvomil. Politika sporazuma in borbe proti korupciji se bo potem nadaljevala, a razširila se bo v pravcu, da si zajamčimo absolutno spoštovanje narodne volje.

S politiko, kakor se je započela s sedanjo vsiljeno nam vlado in vsiljenimi volitvami, se torej narod tira v nove izredno težke notranje borbe. In to v vsakem slučaju, najsi bodo volitve magari bolj ali zelo nasilne. Mi si ne želimo takih borb, toda ako se nam usilijo, bomo znali storiti svojo dolžnost, da se bo enkrat tudi v naši državi ozračje popolnoma razčistilo. Samo čim prej, tem bolje! Kajti narod težko čaka, da se lahko zopet v miru in redu nemoteno razvija.

Naše zahteve.

Mi Slovenci ne zahtevamo ničesar, kar bi bilo proti zdravi pameti, ali proti obstoju države. Mi zahtevamo svoje prirodno pravo. Nič več, nič manj! Mi se zavedamo svoje slovenske narodnosti in se hočemo kot slovenski narod v tej državi svobodno izživeti. O tem se z nami ne da več razpravljati, v tem oziru so za nas razprave končane. Samo o tem se da razgovarjati: Kako se da to uresničiti? Mi smo za pot mirnega, prijateljskega sporazuma s Hrvati in Srbi. Ako zna kdo drugo, boljšo pot, naj nam jo pove! Glavno je in ostane za nas, da se omogoči Slovencem v državi vsestransko samostojno življenje. Ali se oblika te samostojnosti imenuje slovenska republika ali federacija ali avtonomija ali oblast ali srez ali kar hočete, o tem bo spoarzum med pametnimi in treznimi brati prav lahek. Le stvarno avtonomijo, stvarno samostojnost nam dajte!

Monarhija in republika.

Naj povem tudi svoje misli o monarhiji in republiki. Da je število republikancev v naši stranki po zadnjih dogodkih v Belgradu zelo, zelo naraslo, je nepobitno dejstvo. A kar se tiče našega načelnega stališča, smo ravno v Celju že enkrat rekli, da smo pristaši čistega demokratizma, to je, da neovirano vlada v državi narodna volja. Volja slovenskega naroda je sedaj: samostojnost v državi! Nihče nima prava, da nas v tem oziru ovira. In če nas ovira, naj si nam pripiše posledice! To je bilo naše stališče včeraj, je danes in bo ostalo za vedno. Radić je preteklo leto menjal monarhijo in republiko, kakor bolnik svoje perilo. Mi svojega stališča glede narodne volje ne bomo menjali!

Grožnje.

Glede nadaljnega razvoja naših političnih razmer čujemo, da bo navsezadnje, ako ne bomo pri sedanjih volitvah pred hegemonijo in korupcijo pokleknili na tla, prišla vojaška diktatura. Mi na to grožnjo hladnokrvno in svarilno odgovarjamo: Vojaške diktature so, kakor zgodovina kaže, začetek konca. Diktature so za narode neprijetne, a nevarne niso. Vojaštvo je vzeto iz naroda, je plačano od naroda, zato nima nihče prava se ž njim igrati proti narodu.

Še eno grožnjo moramo zabeležiti. Pravijo nam, ako ne boste pokorno služili velesrbski hegemoniji in pustili pri miru velikih tatov, civilnih in necivilnih, potem bomo vas Slovence in Hrvate odrezali, amputirali in vas izročili za podložnike tujim državam! Ako bi mi hoteli Srbe pri Savi in Drini odrezati, bi vse ugotavljalo: to je veleizdajstvo! Ako se take besede o amputaciji Slovencev in Hrvatov čujejo celo iz ust, iz katerih se nikdar ne bi smele slišati, potem je to vse v redu. Tudi tukaj dvojna mera. O amputaciji lahko rečemo: ni v našem programu, a se je ne bojimo. Pač pa opozarjamo, da je amputacija ravno tako kakor diktatura dvorezen nož. Kajti pri amputaciji bi škarje za razrezavanje gotovo ne bile ne v velesrbskih ne v slovensko-hrvatskih rokah.

Militarizem.

O vojaštvu mi je treba še enkrat govoriti. Z ozirom na vojaštvo dobivamo od dveh strani očitanja: eni nam pravijo, da smo militaristični, a drugi, da smo antimilitaristični. Prvi očitek, da smo militaristični, je hudobno podtikanje. Pod militarizmom se razume navadno dvojno: ali da se daje vojaštvu vpliv tudi na notranjo in zunanjo politiko, ali da morajo narodi oboroženi od pet do glave s krvjo reševati svoje medsebojne spore. Niti v enem niti v drugem smislu nismo militaristični. Generalom pravimo: proč roke od politike, a glede medsebojnih odnosov z drugimi narodi smo mi za mirno sožitje vseh narodov, za nekrvavo razsodišče in za najdalekosežnejšo razorožitev, v čemur edinem vidimo možnost, da se rešimo financielne katastrofe in ž njo gospodarske ter kulturne. Naš antimilitarizem pa obstoji v tem, da zahtevamo za vojsko zdravo in zadostno hrano, primerno obleko, lepo ravnanje, domače podnebje, enakopravnost in znosljivost napram oficirjem slovenske in hrvatske narodnosti, pravičnost brez vsakega protekcionizma in korupcije v celi vojaški upravi. Ako je to antimilitarizem, ta očitek z velikim veseljem sprejmemo.

Stanovska vzajemnost.

Mi smo sedaj v tem razvoju, da se vsi stanovi, razven državnih tatov in kapitalistov, borijo za svojo eksistenco, da se pod njimi majejo tla mirnega, skromnega življenja in da se vsak dan ljudje obračajo v tujino, da najdejo kruh.

Zato je naše mišljenje, da trpeči stanovi ne smejo danes iti vsak na svojo stran, ampak se stisniti rama ob ramo ter skupno boriti za svoj ogroženi obstanek. In to jim je omogočeno pod streho Slovenske ljudske stranke, kot stranke celokupnega slovenskega naroda.

Ne prikrivamo si, da se v dnevnem življenju nahajajo nasprotja, a naša naloga je, ta nasprotja omiljevati in odpravljati, a ne jih uporabljati za medsebojni boj. Kdor hujska stan proti stanu, ni iz naših vrst.

Za kaj gre?

Politično situacijo trenotno presojamo tako, da je danes treba visoko držati zastavo Slovenstva. V tem boju se bo odločilo, ali smo na pragu v odprto dvorano slovenske samostojnosti ali pa smo voljni, odreči se svojemu Slovenstvu. Nikdar še ni bila situacija tako resna in tako usodna, ko pri teh volitvah. Poklicane so bile stranke na vlado, ki so si nadele nalogo, da nas z vsemi sredstvi s sladko in pretečo besedo, z denarjem in nasiljem primorajo narediti križ čez vse, kar je slovenskega. Boj ni več tih, ampak odkrit, mi smo izzvani na bojišče.

Za slovenski narod gre. Nam slovenski narod ni skupina ljudi, ki danes lahko čuti slovenski, jutri nemški, danes hrvatski, jutri srbski. To je narod, ki s svojim jezikom že nad tisoč let ogreva te naše hribe in doline, gore in ravnine, ki na tej lepi zemlji trpi in uživa, plaka in joka, vriska in se raduje. To je narod tisočletne skupne usode, skupnega doživetja, iz kojega ne moreš izstopiti kakor iz kakega bralnega društva in zopet vstopiti, kadar je treba. Ne moreš ga zatajiti, kakor ne svoje domače hiše, očeta in matere. Tisoč in tisoč niti veže ta narod skupaj. Tak narod sam sebe ne more anulirati!

Za ta slovenski narod se sedaj bije vojska. Kdor ga ljubi, kdor mu je zvest, naj se združi z nami v eno edino slovensko fronto. Ne »klerikalci«, ne liberalci, ne socialisti, ne komunisti so danes v ospredju, ampak v tem trenutku je na dnevnem redu ves slovenski narod, njegova bodočnost, njegova samostojnost. Nikogar ne odklanjamo, vse rabimo v solidarno borbo za slovensko stvar.

Zbor zaupnikov je izvajanjem dr. Korošca navdušeno pritrjeval. In sklepu njegovega govora je sledilo dolgotrajno odobravanje.

Nato je zbor zaupnikov razpravljal o vezavi list in o strankinih kadidatih. Postavljeni sta bili naslednji kandidatni listi za ljubljansko-novomeško in mariborsko okrožje. Za mesto Ljubljana se kandidatura še ni odločila ter je bilo pooblaščeno zato strankino vodstvo za Ljubljano, ki naj to izvrši v soglasju z strankinim izvršilnim odborom.

Kandidati za volivno okrožje Ljubljana—Novomesto.

Nosilec liste:

Dr. Anton Korošec, narodni poslanec v Mariboru.

Okrajni kandidati:

Volivni okraj **Črnomelj:** Kandidat Jožef Nemanič, posetsnik v Želebeju pri Metliki; namestnik Ivan Mihelič, posestnik in trgovec, Stari trg pri Črnomlju.

Volivni okraj **Kamnik:** Kandidat Janez Strcin, posestnik v Kaplji vasi pri Komendi; namestnik dr. Valentin Rožič, profesor v Ljubljani.

Volivni okraj **Kočevje:** Kandidat Karol Škulj, župnik v Dolenji vasi pri Ribnici; namestnik Franc Terseglav, urednik v Ljubljani.

Volivni okraj **Kranj:** Kandidat Janez Brodar, posestnik, Hrastje pri Kranju; namestnik dr. Jakob Mohorič, odvetnik v Ljubljani.

Volivni okraj **Krško:** Kandidat Anton Sušnik, profesor v Ljubljani; namestnik Ludovik Bajec, župnik, Št. Janž pri Mokronogu.

Volivni okraj **Litija:** Kandidat Franc Kremžar, urednik v Ljubljani; namestnik Lovro Jevnikar, učitelj v Št. Vidu pri Stični.

Volivni okraj **Ljubljana-okolica:** Kandidat Franc Smodej, glavni urednik v Ljubljani; namestnik Evgen Jarc, profesor v Ljubljani.

Volivni okraj **Logatec in Radovljica** (vezana): Kandidat Dušan Sernec, vseučiliški docent v Ljubljani; namestnik dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani.

Volivni okraj **Novo mesto:** Kandidat dr. Franc Kulovec, profesor v Ljubljani; namestnik Alojzij Vovk, posestnik in ključavničar, Gotna vas št. 11.

Kandidati za voilvno okrožje Maribor—Celje.

Nosilec liste:

Dr. Anton Korošec, narodni poslanec v Mariboru.

Okrajni kandidati:

Volivna okraja **Brežice** in **Šmarje** (vezana): Kandidat Jožef Škoberne, posestnik in župan, Dovško pri Rajhenburgu; namestnik Marko Kranjc, tajnik, Maribor.

Volivni okraj **Celje:** Kandidat dr. Jakob Hodžar, odvetniški koncipijent, Celje; namestnik Jožef Pišek, posestnik, Medlog pri Celju.

Volivna okraja: **Dolnja Lendava** in **Murska Sobota:** Jožef Klekl, narodni poslanec, Črensovci; Geza Šiftar, narodni poslanec, Bakovci.

Volivna okraja **Konjice** in **Ljutomer** (vezana): Kandidat dr. Josip Hohnjec, narodni poslanec, Maribor; namestnik Jakob Rajh, posestnik, Ljutomer.

Volivna okraja **Laško** in **Prevalje** (vezana): Kandidat dr. Andrej Gosar, tajnik Zadružne zveze, Ljubljana; namestnik Jurij Kogovnik, narodni poslanec, Prevalje.

Volivni okraj **Maribor desni breg:** Kandidat Štefan Falež, narodni poslanec, Orehova vas; namestnik Hinko Gril, posestnik, Slovenska Bistrica.

Volivni okraj **Maribor levi breg:** Kandidat Franjo Žebot, narodni poslanec, Maribor; namestnik dr. Andrej Veble, odvetnik, Maribor.

Volivna okraja **Mozirje in Slovenjgradec:** Kandidat Vlado Pušenjak, narodni poslanec, Maribor; namestnik Martin Steblovnik, posestnik in župan, Šmartno na Paki

Volivni okraj **Ormož:** Kandidat Andrej Bedjanič, narodni poslanec, Obrež pri Sredšču; namestnik Peter Sadravec, posestnik, Ormož.

Volivni okraj **Ptuj:** Kandidat Ivan Vesenjak, narodni poslanec, Maribor; namestnik Zdravko Sagadin, posestnik, Sestrže.

Politični pregled.

Pri nas

se je vršil zbor zaupnikov SLS prošli četrtek v Celju. Tokrat je ta strankin občni zbor imel na dnevnem redu potrditev določenih kandidatov za februarske volitve. O tem poročamo obširneje na drugem mestu. Za tem se je zbor zaupnikov v protestni resoluciji izrekel proti nasilju, ki ga vrši sedanja vlada nad avtonomnimi župani, nad učiteljstvom, nad vseučiliškimi profesorji in akademiki ter zavrnil vmešavanje prosvetnega ministra v izključno verske zadeve, kakor so to kongregacije. Razpoloženje na strankinem zboru je bilo izvrstno in je zlasti prišlo do izraza enotno hotenje po združenju vseh Slovencev za uveljavljenje popolne in čiste demokracije in za dosego avtonomne Slovenije. Delovni stanovi v SLS so si sporazumno izbrali za kandidate može, ki nam jamčijo, da bodo odločno, dosledno in neustrašeno delali za slovenski politični program, ki je slejkoprej: Slovenec bodi na svoji zemlji svoj gospod ter se po svoji volji neprisiljeno druži z bratskimi jugoslovenskimi narodi.

Državni odbor

je svoje delo povečini končal, za Slovenijo popolnoma. Zato je že otvorjeno vlaganje list. SLS je vložila svojo kandidatno listo na Kranjskem in Štajerskem in je na Kranjskem že potrjena kot **prva.**

Opozicionalni blok

nastopi složno v Macedoniji in bo začel izdajati svoje skupno glasilo »Blok«. Enotnost je tam doli skoro najlažja, a obenem najbolj potrebna, ker je ozemlje Macedonije pri izvrševanju nasilja najbolj ogroženo. V južni Srbiji bo poiskusil baje svojo srečo tudi Slovenec Pucelj in Mermolja kot zemljoradniški kandidat. Mi jima želimo uspeha, doma je itak nemogoče, ker Slovenci menda še niso pozabili, kako jih je SKS leta 1920 potegnila.

V Ljubljani

bomo, kakor kaže, še dolgo čakali na občinske volitve. Če bo šlo demokratom »po sreči«, potem se jih pred koncem leta 1925 ne moremo nadejati. Demokrati sedaj še vedno »gruntajo«, kako bi Ljubljano zavojevali. Februarske državnozborske volitve bodo poskus. Na nas je, da jim ne bo uspelo.

Drugod

Nemški narod se je, kot smo že poročali, pri volitvah izrekel proti skrajni levici in desnici. Sestavljanje nove vlade je ovirano, ker ni niti ene zelo močne stranke. Celoten parlament ima 489 poslancev. Najmočnejša stranka, socialni demokratje, imajo samo 130 poslancev. Izgleda, da bo prišla na krmilo desničarska stranka.

Angleška Labour party (Delavska stranka) energično protestira proti angleški vladi, ki je hotela Egipt spraviti z nasilji na kolena pred Anglijo. To je res idejna stranka, ki tudi poristi lastnega naroda zapostavi pravicam narodov, ki so v angleški odvisnosti in se ne boji pri tem zgube par tisoč volivcev. Kadar gre za pravico, ne smem poznati nobene dobičkaželjnosti.

V Romuniji so tudi pretepi na univerzah, kot pri nas.

V Italiji so fašisti hoteli praznovati dvoletnico svojih organizacij, nefašisti pa so se uprli. Vlada je morala vse prireditve prepovedati. Tako se nasilna stavba, ki jo je Mussollini zgradil, podira.

V komisijo za vojaško kontrolo v **Bolgariji** je bil od Zveze narodov priznan glavni zastopnik Jugoslavije. Bolgarska vlada se temu sklepu Zveze narodov upira, ker se očividno boji prestroge kontrole, ki ji bi onemogočila nadaljno oboroževanje. Izgleda, da bo prišlo zaradi tega na Bolgarskem do vladne krize.

Trgovinska pogajanja z Nemško Avstrijo so se te dni prekinila. Čujejo se glasovi, da je prišlo do resnih težkoč, tako da se je bati, da še dolgo ne bomo imeli trgovinske pogodbe z Nemško Avstrijo. Z druge strani pa se povdarja, da so se pogajanja prekinila samo zato, da morajo naši kakor tudi nemško avstrijski delegati preko Božiča dobiti pri svojih vladah potrebna navodila in podatke za nadaljno delo.

V Rusiji so dosedanjega poverjenika rdeče armade Trockega odstavili, ker je bil Trocki v armadi zelo priljubljen, je prišlo zaradi tega do neredov in demonstracij. Kakšne posledice bo ta odstavitev imela, se danes še ne da predvideti. Gotovo je samo to, da imajo tudi boljševiki v svojih lastnih vrstah težkoče, katere slabijo njihovo moč.

Strokovna zveza.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz kamniške smodišnice. Delavstvo smodišnice v Komniku nam poroča, da jim je bila z 21. novembrom odvzeta draginska doklada za matere, katero so prejemali dosedaj, češ, da je bila po zakonu z dne 1. aprila 1924 ukinjena in da se je do tedaj pomotoma izplačevala. Obenem jim je bilo sporočeno, da bodo morali plačati vse od 1. aprila pa do 21. novembra pomotoma prejete doklade. Tako jim sedaj odtrgujejo toliko, da z ostalimi prejemki nikakor ne moreoj preživljati sebe in svojih mater. To je zopet nova krivica, ki jo morajo prenašati ljudje, ki so za težko in odgovorno delo v tvarni že itak mizer plačani. Že to, da se jim odvzame draginjska doklada, je hud udarec, še hujši pa je ta, da morajo vračati denar, ki so ga tekom mesecev prejeli in seveda tudi porabili.

Sedaj pa pravijo, da se je pomotoma izplačevalo. Delavstvo ne ve, kje je krivda tej pomoti. Ve samo to, da naj bi odgovornos tza to nosil tisti, ki je to pomoto zakrivil, nikakor pa ne tisti, ki je nedolžen. Pripominjamo, da delavstvo v navedeni tovarni ni organizirano, ker je preveč boječe in je takorekoč že popolnoma udano krivicam, ki se mu v tej tovarni prizadevajo. Ker je pa z odvzetjem družinskih doklad zadobilo novo zelo občutno rano, se je obrnilo na JSZ s prošnjo, da jim priskoči na pomoč ter skuša na merodajnih mestih doseči, da se jim vsaj za nazaj ne odtrguje družinska doklada. JSZ je takoj poslala na ministrstvo vojne in mornarice tozadevno vlogo, da se ugotovi, kje tiči vzrok tej pomoti in da se ukine utrgovanje teh doklad za nazaj. Delavstvo pa naj se pri takih prilikah uči, kaj pomeni zanj strok. organizacija, da se ima vsaj v kritičnih trenutkih kam zateči. Za nas delavce naj velja: Na vojsko se pripravljaj kadar je mir.

Papirniški delavci.

Podpisani se srčno zahvaljujem tov. drlavcem in delavkam v papirnici Vevče za prejeto svoto Din. 663. Bog plačaj! Marn Franc, Zalog.

Društvo slovenskih organistov.

Občni zbor naše strokovne organizacije se vrši kakor smo že javili 13. januarja 1925 v Celju pri Belem volu ob 3. uri popoldne. Pridite sigurno vsi organizirani in neorganizirani organisti, ker gre za naše bodoče delo in obstoj. Odbor.

Delavska zveza.

Okrajna Delavska vzeza sv. Miklavž pri Ormožu. Ob koncu leta 1924 delamo račun o delovanju naše ODZ. Ni dovolj, če pregledamo samo zapisnike odborovih sej naše mlade, komaj leto stare ODZ. Pogledati moramo tudi nazaj, izven odbora in članstva, kako stvari stoje. Pri tem se z radostjo spominjamo občinskih volitev in prvega uspeha DZ. Dne 8. dec. se je vršil pri sv. Miklavžu javen shod, da katerega so prišli delavci viničarji celo iz daljnih krajev. Žal, da je tovariš Semenič moral zaradi bolezni izostati, za kar pa se je pravočasno upravičil. Kljub temu pa gre naša stvar dobro naprej in kolo časa se bo kmalu obrnilo tako, da bo tudi viničar lahko vzdignil svojo glavo ter uveljavil svojo voljo in obračunil s tistimi, ki ga hočejo imeti zvezanega na tleh.

V zadostilo, ki bodi šilo za ognilo, bomo pa ta zimski čas porabili, da razpredemo po vseh naših krajih strokovno in »Delavsko zvezo«. Vsako nedeljo in praznik se bo vršil sestanek, na katerem bomo razpravljali o delavskih vprašanjih. Zraven bomo pa pridno jačili vrste SLS, da ne zapade celi slovenski narod batinaštvu i nsuženjstvu velekapitalističnih režimov.

Prometna zveza.

Dopisovalcem »Prometne zveze«, ki dopisujeje iz Maribora in Celja v »Pravico« na znanje. Dopisi se niso objavili vsled tega, ker jih uredništvo ni dobilo v roke. Dopisov ter raznih točnih pojasnil poročil prosi uredništvo »Pravice«.

Dne 12. t. m. se je predstavila pri Ljubljanski direkciji drž. žel. deputacija železniških vpokojencev v svrho zahtev njihovih pravic ter v poravnavo kričečih krivic, ki se njim gode. Med tem, ko se je mudila deputacija pri ravnateljstvu, je stalo precejšne število vpokojencev in vpokojenk spodaj na cesti. Prišli so, da pokažejo, da stanje, v paterem se oni in njih vdove nahajajo ni »šala«, ampak kričeča potreba, ki jih je pripravila do tega, da storijo vse, da se krivice in razmere v kakršnih oni žive popravijo.

Značilno ej pri tem tudi to. Med bednimi vpokojenci in vpokojenkami je bila tudi policijsa straža. Zakaj, to ne vemo. Vemo le to, da policijska straža in oroništvo naj bi v prvi vrsti nastopalo tam in proti onim, ki nemoteno izkoriščajo in izžemajo onega, ki državi pošteno služi, pa so ga brezvestneži okradli ter oropali njegovih pravic.

Tedenske vesti.

Za svobodo vseučilišč. Odločnemu nastopu beograjskih, zagrebških in ljubljanskih visokošolcev so se pirdružili tudi subotiški pravniki in skopljanski filozofi in tudi štrajkali v znak protesta proti nečuvenemu nasilju Pribičevića, To brezprimerno nasilje je obsodil i belgrajski i zagrebški vseučiliški profesorski zbor. Čujemo, da bo tudi ljubljanski o tem razpravljal.

Slovesnost na univerzi. Letos je pet let, odkar smo Slovenci dobili svojo najvišjo znanstveno ustanovo. Tega se morajo odkrito veseliti zlasti naši delovni stanovi, ke rmorejo upati, da bo izobraženstvo odneslo drugačnega duha z domače univerze kakor ga je prinesel iz tujine. Zlasti se moramo veseliti obstoja domačega vseučilišča zato, ker omogoča nadaljevanje študiranja tudi revnim kmetskim in delavskim študentom, ki naj prekvasijo v bližnji prihodnjosti s svojim značajem in znanjem današnjo pokvarjeno družbo. Akademiki so ta praznik lepo proslavili, delavci se veselimo z njimi v nadi na skorajšnjo vzajemno zmagovito borbo.

Maribor je po daljšem odmoru dobil novega župana dr. Leskovarja. Novi župan je odličen pristaš SLS. Upamo, da si bo prizadeval za prospeh delovnih slojev z vso svojo močjo, četudi mu bodo morda tovariši iz nardnega bloka pri tem delali ovire.

Na Ježici pri Ljubljani si je moral občinski odbor na komando politične oblasti voliti novega župana, ker je bil dosedanji vsled svojega poštenega in odločnega nastopa proti orjuncem odstavljen. Izvoljen je mož enakega kova kot odstavljeni župan. Pravijo, da z njim ne bodo zadovoljni niti orjunaši niti »ta veliki župan«.

Izpoved „neme“ deklice.

(Dalje.)

Popolnoma zapuščen stoji med mnogimi mladimi jelkami. Cvet za cvetom bo umirajoč odpadel, — medtem ko bodo jelke polne moči strmele solncu nasproti.

Ko bi jaz vedela, da te ljubijo tihe jelke, tebe, rdeča roža...?

Sedim na opustošenem kraju. Kako se je to zgodilo tako globoko v gozdu. Tik pred menoj odlomljena jelka? Ali je razsajal vihar, ali pa je bila strela, ki jo je zlomila. Samo še štor moli iz zemlje, glej, če bi poleg njega stala ljubljena mati. — Raztrgano srce! Ustrašila sem se!

Oče, za katero boleznijo je umrla mati? Oče, danes šele se začenja izpoved tvojega otroka.

Oče, mati je umrla, — ker ji je počilo srce. Drugi sicer govore o slabih pljučih. To je bilo postranski vzrok; bila je preveč nežna in fina, da bi mogla prenesti prvo; in prvo je bilo: pohojeno, zavrženo srce.

Ona je bila dobra, tvoja visoka, sloka žena. Imela je tako toplosvetlikajoče oči, iz katerih se je svetilo široko, ljubeče srce, tako tiha in globoka duša. Samo svetilo se je, ne govorilo, kajti moja mati je veliko molčala. Po celem svetu bi lahko šla in iskala ustnic, ki bi bile tako molčeče kot moje matere, ki se je pri vsej srčni bridkosti, pri vsem duševnem trpljenju smehljala kakor v brezskrbni sreči. Kakor, da ni ničesar občutila, njo ni videl nihče jokati, nihče je ni slišal tožiti ali zdihovati.

Tudi njen lastni otrok je ni videl, do one nesrečne nedelje. Sama sem prišla od večernic domov. Mati je ostala sama doma in čakala na te; kajti ti nisi prišel opoldne nič domov. Ti se morebiti ne spominjaš več. Hočem ti opisati tisti dogodek, tako svež mi je še v spominu, čeprav že po dveh letih.

Stara sem bila 16 let. Ko sem se sama vračala domov med mnogimi drugimi ljudmi, od katerih velik del je prinesel pokazat v cerkev samo svojo obleko in ne srca, tedaj se je vlegla na moje srce tuga. Prisluškovaje sem obstala pred hišnimi vrati. Ničesar nisem slišala. »Ali je oče doma?« To je bil pozdrav, ki sem ga nudila materi. Ona je slonela nad življenjem svetnikov in sicer na isti strani, kakor sem jo pustila. »Ne!« Vzela sem knjigo in se vsedla k njej.

Tedaj me je pogledala z žalostnimi očmi:

»Ali ne pojdeš k gospodični Staničevi?«

»Ne, mati!«

»Zakaj ne?«

»Ker — imam — skrb zate!«

»Le pojdi, Bog ve, kdaj bo oče prišel domov?«

»Mati, jaz vendar ne morem biti vesela, če se tudi druge smejijo, ko vedno mislim: sedaj...«

»Pojdi, otrok, saj ti ne moreš ničesar pomagati.«

Tedaj sem slutila, da me mati noče doma imeti.

O, oče, pri vsej ljubezni in skrbi, ki mi je vskipela za ljubo ljubo mamico, tedaj nisem bila več trda in hladna! Naglo sem ovila obe roke okrog njenega vratu: »O da bi bila enkrat večja, mati, moja ljuba mati.« S svojo trdo delovno roko je pritisnila moje zdravo rdečelično glavico na svoja bleda senca. Koliko so se svetile njene tople oči. »O moj ljubi otrok, bodo še prišli lepši časi.«

Nato sem šla. Brez misli sem se napravila v svoji sobici za obisk.

Spodaj so zaškripala hišna vrata.

Oče, strah otrokom, če njihov oče — tako! — pride domov.

Z obema rokama sem skušala zastaviti dihanje. Toda, ni se dala stlačiti mrzlična kri. Usta nepremično odprta sem stala prisluškajoč v sredini sobe. Strah in groza.

Strah — vsak dihlaj.

Strah — vsaka kretnja.

Strah — raste do groze.

Otrok posluša, o, in n o č e ničesar slišati, n o č e — — in sliši, m o r a poslušati in — n o č e — noče!

Zgrudila se je pred svojo posteljo na kolena, sklenila obe roke in zakopala globoko vanje glavico — da ne bi ničesar slišala in je jokala — hudo za mater in grenko za očeta. Jokala je, dokler ni vse telo samo vztrepetavalo. Dvignila je glavo. In zopet mora poslušati. Tedaj, sem švignila po konci, odprla vrata in stekla po stopnicah. Divji, od jeze kipeči glas, me ni zadržal pred sobo. (Ali me nisi sam učil, oče, da se ne smem pred nikomur ničesar bati?«) En hip, — postal sem med vrati in stala sem v sredi med široko mogočno postavo z povzdignjeno desnico in med ženo, ki je ležala na tleh. Bleda v obraz, v očeh skrivnostne iskre sem stisnila roki v pest in sem se hotela zagnati proti možu z povzdignjeno roko — —.

Oče ali veš, kaj sva si midva tedaj rekla?

(Dalje prihodn.)

Stanovanjsko vprašanje.

Stanovanjsko vprašanje dela zadnji čas precej preglavic ne le najemnikom in hišnim lastnikom, marveč tudi vladi. Ker poteče z 31. t. m. veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona, parlament pa je razpuščen in torej naredbo o podaljšanju zakona ni mogoče misliti, obstoja nevarnost, da bodo po novem letu mnogi najemniki na cesti. Razmerje med hišnimi posestniki in najemniki se je namreč tekom dolgih let od kar obstoja stanovanjska zaščita tako poostrilo, da mnogi, ki so lastniki, komaj čakajo prilike, da se bodo mogli nad svojimi najemniki primerno znesti in maščevati. Ker pa se je v naš državi edino primerna akcija, ki bi mogla bedo omiliti, to je pospeševanje zidanja novih hiš, zanemarjala, tako da je pomanjkanje stanovanj danes morda večje kot je bilo pred dvemi leti, je jasno, da vlada ne bo smela držati rok križem ter prepustiti svtar svobodnemu razvoju.

Dosedaj se je pri nas veliko ugibalo, kaj storiti v tem izrednem slučaju. Nedavno tega se je vršila pri velikem županu anketa hišnih posestnikov in najemnikov, kjer naj bi se dosegel primeren sporazum med obojemi. Toda hišni posestniki so na tej anketi nastopili s tako obsežnimi zahtevami, da so se tisti zastopniki najemnikov, ki so se ankete udeležili, s protestom odstranili, ker so smatrali, da jim na taki podlagi sploh ni mogoče razpravljati z hišnimi lastniki. Tako se je preneslo težišče celega vprašanja izključno le na vlado in njene ukrepe.

Ministrski svet je pretečeni teden sklepal o tem vprašanju ter se odločil za to, da se izda posebna ministrska naredba, s katero naj bi se veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona vsaj za upravne oblasti podaljšala do 1. maja prihodnjega leta. Ta sklep ministrskega sveta je izzval seveda med hišnimi posestniki veliko razbujenje in takoj so se oglasile pri ministrskemu predsedniku deputacije, ki so proti temu sklepu odločno protestirale. Pa tudi brez tega je seveda veliko vprašanje, kakšno stailšče bi napram taki ministrski naredbi zavzela naša sodišča in zelo verjetno je, da bi sodišča te naredbe sploh ne priznavala. Vlada je te dni o tem vprašanju ponovno razpravljala in sklepala ter je odločila za enkrat tako, da naj bi pristojna ministrstva določbe stanovanjskega zakona izvajala tudi še po 31. dec. tja do 1. maja prih. leta. Z drugimi besedami se to pravi, da je vlada vsaj v bistvu vstrajala na svojem prejšnjem stališču, to se pravi, da se veljavnost zakona podaljša za štiri mesece. Prepričani pa smo, da tudi pri tem sklepu ne bo ostalo, marveč se bo stvar popravljala in izpreminjala tako, da bo prišel 1. januar, s katerim novi zakon vsaj formalno ne bo več veljal. Kaj bo potem nastopilo, tega danes ne more nihče reči in tudi vlada sama tega ne ve. Gotovo je samo, da bo vlada skušala jadrati nekako po sredi, tako da se ne bi preveč zamerila niti eni niti drugi stranki. V korist bo to, kakor vedno, seveda le močnejšim, to se pravi, hišnim posestnikom.

Praktično moremo stanovanjskim najemnikom v tem primeru svetovati edino le to. **Naj ne sklepajo s hišnimi posestniki nobenih dogovorov in pogodb, katerih niso dobro premislili,** in se ne zanesejo na svoj razum in na svojo uvidevnost, naj prej vprašajo za svet bodisi organizacijo stanovanjskih najemnikov, ki edina more vsled obsežnih izkušenj svetovati, kaj bi bilo v danem slučaju najboljše storiti. Posebej je treba povdariti tudi to, naj vsak najemnik morebitne dogovore s hišnim gospodarjem napiše oziroma naj jih sklene pred pričami tako, da ne bo mogoče stvari pozneje drugače tolmačiti, kot je bila dogovorjena, ali pa celo dogovor sam utajiti.

Treba je skrajne previdnsti, ker je samo tako mogoče, da si najemniki varujejo ne le svoje pravice, marveč da se sploh obvarujejo preteče nesreče, da bodo sredi najhujše zime brez stanovanja. Sploh opozarjamo najemnike, naj preveč v sklepe in obljube vlade v tem pogledu nikar ne zaupajo, marveč naj računajo z najslabšim ter storijo vse, da se za ta slučaj primerno pripravijo. Prepričani smo sicer, da je danes popolnoma nemogoče stanovanjsko zaščito najemnikov odpraviti in nobenega dvoma ni da bo morala vlada tu najti sredstva in pota, da najemnike vsaj kolikor toliko zaščiti, vendar je treba računiti s tem, da bo morda vlada storila res ka jučinkovitega šele tedaj, ko se bo toliko in toliko nesrečnih slučajev že dogodilo. To pa vsakdo sam ve, da je nesrečo, ki se je zgodila, mnogo težje popraviti, kakor pa se prej proti njej zavarovati. S tega stališča moramo reči, **da je pameten in sprejemljiv sporazum z hišnim gospodarjem vendarle še boljši kot pa negotova zaščita s strani političnih oblasti.**

Vozne olajšave na železnicah.

Bivši prometni minister g. prof. **Sušnik** je imel v Mariboru in na Jesenicah dvoje javnih zborovanj, kjer je železničarjem obširno pojasnil vse one svoje ukrepe, ki so dali povod različnim komentarjem in kritikam. Ker zanima ta zadeva zlasti tudi naše čitatelje, podajemo v naslednjem iz ministrovega obširnega poročila dobesedno odstavek, ki se tiče **voznih olajšav na železnicah.**

Pravilnik za vozne olajšave.

»Najprej moram povdariti, da tak pravilnik ni noben zakon, ampak čisto navadna ministrska naredba, ki se lahko vsak čas menja, kakor se hoče. Zato se je tudi pravilnik za znižano in brezplačno vožnjo menjal skoro tako, kakor so se menjali ministri, gotovo pa vsako leto enkrat. Trditev, da je menda že deset let obstojal en in isti pravilnik, je popolnoma neresnična. Mogoče je imela bivša južna železnica že več let en pravilnik za vozne olajšave, državna gotovo ne. Odkar je prišla južna železnica pod državno upravo, je bilo treba izdati enoten pravilnik.

Vrh tega sem hotel z voznimi olajšavami koristiti časnikarjem, uradništvu, dijaštvu, zadružništvu, raznim prosvetnim in humanitarnim ustanovam i. dr. Zato sem zaukazal, naj se sestavi čimprej nov pravilnik za vozne olajšave. Komisiji, ki je bila sestavljena iz samih železničarjev-uradnikov, ki so služili v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu, sem naročil, naj pusti glede železničarjev, kakor je bilo do sedaj kvečjemu če more izboljšati kaj, glede ostalih olajšav pa naj upošteva moje želje. Tako je komisija tudi postopala. Če pa je vseeno tu ali tam kaj zagrešila, se to gotovo ni zgodilo namenoma, ampak samo vsled nepoznanja vseh razmer in predpisov, zlasti pri bivši južni železnici. **Kakor hitro pa sem bil opozorjen na gotove pogreške, sem jih takoj tudi popravil** ter že oktobra meseca izdal oblastnim direkcijam tozadevna navodila. Čudim se samo, kako da večina železničarjev še danes ni obveščena o tem in kako more ljubljanska direkcija dopustiti, da se njeni uslužbenci od gotovih ljudi vznemirjajo in čisto po nepotrebnem se danes razburjajo radi pravilnika. Prijatelji! Jaz Vam moram danes tukaj javno izjaviti, **da so po pravilniku, ki sem ga jaz izdal in tudi popravil, vsi železničarji, penzionisti in delavci in družine vseh teh obdržali vse pravice glede voznih olajšav,** kakor so jih imeli poprej pri državni železnici. Da, dobil so še več! Naj omenim samo to, da so železničarski otroci ženskega spola uživali prej pravico na trikratno brezplačno vožnjo na leto samo do 21. leta svoje starosti, sedaj pa obdrže to pravico tudi še naprej, dokler se ne omože in žive skupaj s starši. Ravno tako imajo tudi oče in mati in neomožene sestre železniškega uslužbenca pravico do dvakratne brezplačne vožnje na leto, ako žive skupaj uslužbencem in jih ta vzdržava. (Člen 23. in 24.) Novi pravilnik daje železničarjem novo pravico, da se smejo z režijsko karto voziti tudi z brzovlakom na razdalji preko 100 km (Čl. 61). **Kdor trdi, da sem jaz prikrajšal železniške delavce, je čisto navaden in nesramen lažnik! Po čl. 29 in 62 imajo delavci in njihove družine pravico na trikratno brezplačno vožnjo na leto, kakor tudi na režijske karte, ki se morajo izdajati na podlagi lastnih legitimacij brez upnic. Torej nobenih prošenj in nobenega kolka ni treba!** Prosim Vas, tukaj je pravilnik, pa naj se vsak izmed Vas prepriča na lastne oči, če je to res ali ne!

Sedaj pa režijske karte! Ugovarja se mi, da so režijske karte sedaj mnogo dražje, nego so bile poprej. Pojasniti Vam hočem takoj, kako stoji ta stvar. Dosedaj so se režijske karte zaračunavale po režijski tarifi, ki je vlejala menda že od prevrata sem. Da je pa režija danes mnogo dražja nego je bila ob prevratu, mi menda nihče ne bo upal ugovarjati. V ministrstvu je bila že pripravljena nova tarifa, in za mene je obstojala samo dvojna možnost: ali računati režijske karte po novi tarifi ali pa najti kak drug izhod. Ker sem imel pred očmi dobro železničarjev, **sem osvojil predlog, naj se za režijske karte ne računa prava režijska cena, ampak naj se na račun režijske cene vzame samo ena dvajsetina normalne tarife** (člen 61). Na ta način so sicer režijske karte v resnici nekoliko dražje nego so bile poprej, toda še vedno **mnogo, mnogo ceneje,** nego bi bile po novi režijski tarifi. N. pr. iz Ljubljane v Maribor je 156 km. Navadna karta za tretji razred stane 55.50 Din., režijska karta pa 2.75 Din. Ali: iz Ljubljane na Jesenice je 65 km. Normalna tarifa je 24.50 Din., režijska karta pa stane 1.25 Din. To vendar ni nič tako strašnega, dragi moji, da bi se Vi morali razburjati radi tega. Jaz mislim, da je to še vedno velikanska boniteta za železničarje.

Nikakor tudi ne morem razumeti, kako se morejo železničarji, ki so po navadi brihtni ljudje, toliko vznemirjati radi **legitimacij.** Vse kriči: »Sušnik nam je še legitimacije vzel. Konec je vseh voznih olajšav!« Poglejmo, kaj je na tem! Odkar je država prevzela južno železnico, ni nobenega razločka več med južnimi in državnimi železničarji. Danes so vsi enaki in enake morajo biti tudi legitimacije. Že samo iz tega razloga se morajo stare legitimacije zamenjati z novimi. Vrh tega pa dobjo še žurnalisti, uradniki, zadružni revizorji in dijaki svoje legitimacije. Zato za vsako zmed teh grup in posebej tudi za železničarje novi pravilnik predpisuje posebne legitimacije. **Stare legitimacije se bodo torej samo zamenjale za nove, potem bo pa lahko mir za celih 10 let!** In zato toliko vika in krika! Ne bi bil mislil, da tudi železničarji tako lahko nasedejo raznim hujskačem! Kaj naj pa rečem o onem človeku, ki to okolnost izrablja za najnasramnejšo agitacijo proti meni? Jaz ga samo pomilujem, ker sem prepričan, da je ali plačan agitator, ali pa duševno omejen človek.

Glede **državnih uslužbencev** naj omenim samo na kratko, da sem jim celo proti volji nekaterih svojih kolegov v ministrskem svetu dovolil prav iste ugodnosti, kakor so jih uživali nekdaj, za njihove družine pa trikratno polovično vožnjo na leto. Pa vseeno niso zadovoljni! Tudi med njimi se najdejo nekateri, ki zabavljajo: češ, kaj nam koristi ta olajšava, če se pa moramo voziti v drugem razredu. Toda to ne odgovarja resnici! **Samo najvišji uradniki morajo uporabljati 1. ali 2. razred, vsi drugi pa se lahko vozijo v 2. ali 3. razredu, kakor hočejo.** Če vzamemo zraven še poduradnike in služitelje, potem je gotovo, da ima velikanska večina drž. nameščencev pravico do ugodnosti v 3. razredu. To natančno določa člen 81 in 82. O onih uradnikih pa, ki raznašajo drugačne vesti, ne morem reči drugega, kakor: ali ne znajo čitati, ali ne razumejo srbski.«

Prosveta.

Drugi prosvetni večer: Dalmacija, se vrši v petek 19. decembra ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Opozarjamo na ta večer zlasti vse ljubljanske prosvete, kakor tudi vse dijaštvo, da se večera gotovo udeleže. Svoje sodelovanje so obljubile izborne pevske moči, kakor tudi godba Mladinskega doma.

Krščanska šola je naslov knjižici, katero prejemajo vsa društva te dni po pošti. Knjižica nudi v naši dobi zelo važno gradivo za krščansko vzgojo otrok, daje dalje pojasnilo, kdo naj odloča o vzgoji mladine. Društva, katera žele več izvodov, naj se obrnejo na Krščansko šolo v Ljubljani ali pa na prosvetno zvezo. Izvod stane 2.50 Din.

Nov skioptični aparat si je nabavilo Prosvetno društvo v Cerknici. Društva so spoznala, da se širi prosveta najhitreje in najbolj uspešno s skioptičnimi predavanji.

Že rabljen skioptikon je naprodaj. Društvo, ki ga želi kupiti, naj se obrne na Prosvetno zvezo.

Tedenska skioptična predavanja se vrše po ljubljanskih prosvetah z velikim uspehom. Tudi podeželska društva so jih začela upeljavati. Prosvetna društva, zlasti po večjih krajih, naj sporoče, kje žele takih predavanj.

Tritisoč diapozitivov nudi izposojevalnica Prosvetne zveze društvo min sorodnim zvezam proti malenkostni odškodnini 50 para za sliko.

Knjižničarji naročajte nove knjige edino le potom Prosvetne zveze. Ista ima v zalogi vse letnike Dom in sveta trdo vezane. Dom in svet je najboljša knjiga za zimske večere. Cena je zelo zmerna.

Krekove relijefne podobe se dobe v pisarni Prosvetne zveze. Podobe nudijo lep okrasek v vsaki društveni sobi. So pa tudi lepo božično darilo za zaslužne društvene delavce. Podoba stane 50 Din.

Ljudska knjižnica na Miklošičevi cesti 7 je vsak dan odprta od 9. do 12. in od 2. do 6. Prijatelji knjig segajte po dobrem darilu, ki se vam nudi.

Socialni vestnik.

Ne iščite dela v tujini. V drugi polovici letošnjega leta so se pričeli naši delavci, v prvi vrsti rdarji in drugi kvalificirani delavci, potem pa tudi nekvalificirani delavci v velikem številu izseljevati na Francosko in v Belgijo, mnogi tudi z družinami. Izseljevanje so organizirali francoski agenti, ki so za ta posel pridobili tudi nekatere naše ljudi. Kakor poroča naš konsulat v Curihu, je mnogo naših, posebno nekvalificiranih delavcev zašlo v tujini v največjo bedo. Agenti so jim obetali zlata nebesa v Franciji, a naši delavci, ki doma niso imeli posla, v Ameriko se pa ne morejo izseliti, so jim nasedli, prodali so vse, kar so imeli ali se celo zadolžili, sedaj se pa razočarani vračajo domov, ko so izgubili še ono borno imovino, ki so jo vzeli z doma. — Število delavcev, ki iščejo dela in zaslužka po raznih evropskih delavnih tržiščih ni majhno. Konzulat v Curihu javlja, da potuje skozi Švico v Francijo in druge držae dnevno 25—30 delavcev, akoravno jim vsi oni, ki so že prišli v Francijo, poročajo, da tam ni dela, ker se je delo pri obnavljanju za časa svetovne vojne porušenih objektov zmanjšalo, da ne morejo dobiti zaslužka, se vračajo, ako imajo le malo sredstev v Švico, kjer prosijo na našem konzulatu pomoči, da bi se mogli vrniti domov. Ker pa konzulati nimajo fondov za take podpore, postaja položaj naših nesrečnih delavcev naravnost neznosen. Ker vlada sedaj povsod po evropi velika brezposelnost, naj nihče ne hodi v tujino iskat dela, ako nima že naprej popolnoma zanesljivega zaslužka. Posebno pa naj nihče ne nasede praznim obljubam brezvestnih agentov.

Gospodarstvo.

Povišanje cen kruhu. Zadruga ljubljanskih pekovskih mojstrov je sklenila zvišati cene kruhu za 2 kroni pri kilogramu. Zares vesela novica za siromašno delavstvo.

Denar.

Dunaj. Belgrad 1058, Kodanj 12.380, London 333.300, Milan 3054, Newyork 70.935, Pariz 3802, Varšava 13.590. — Valute: dolarji 70.460, angleški funt 331.500, francoski frank 3765, lira 3025, dinar 1054, češkoslovaška krona 2128.

Praga. Lira 146.40, Zagreb 50.50, Pariz 182.36, London 159.30, Newyork 33.90.

Dopisi.

Hrastnik. Dramatični odsek Slov. kat. izobr. društva v Hrastniku je v nedeljo dne 7. tm. prvikrat javno nastopil. Uprizoril je delavsko igro »Žrtve« v dvorani g. Alojz Loger-ja, katera je bila polna radovednega občinstva, ki je z zanimanjem sledilo posameznim dejanjem ter dajalo duška svojemu zadovoljstvu z aplavzom. Igralci, ki so začetniki, so se potrudili svoje vloge kar najbolje rešiti in ne brez uspeha. Posebno se je odrezala gospodična Milka, ki ima poseben talent za dramatiko. Dramatičnemu odseku želimo kar največ uspehov! Le tako naprej, korajža velja!

Hrastnik. Iz našega kota se v »Pravici« malokdaj kaj čita. Zato dovolite, da se to pot oglasim v Vašem listu jaz s kratko notico. Za 20. in 21. decembra nas nameravajo razveseliti naši Orjunaši in Sokoli z otvoritvijo svojega Narodnega doma. Že pred enim tednom

so nalepili po Hrastniku vse polno lepakov, da privabijo na svojo otvoritev čim več radovednega ljudstva. Svobodno jim! Seveda sem mnenja, da se naši delavci dobro spominjajo 1. junija in njegovih žrtev. Zato bo tudi njegov odgovor na to vabilo lahek. Naj se ob tej priliki ločijo duhovi, kakor je prav, tako da bomo šli mirno vsak svojo pot. To mislim, je najboljša pot do naših uspehov. B. P.

Rogatec. Tukajšnji vneti radičevec g. I. M. ima lepo navado, da kadar je dobre volje, po javnih lokalih razgraja in grozi ljudem celo z revolverjem. Mi bi gospoda opozorili, da so radičevci, kakor pravijo, miroljubni republikanci in da ni prav nič v skladu s tem, če njihov pristaš skuša z razgrajanjem in grožnjami izkazati svojo veličino in moč. Toliko za danes, ker upamo, da bo ta opozoritev zadoščala. Rogatčan.

Jesenice. V nedeljo 21. tm. ob pol 10. uri dopoldne se vrši članski sestanek skupine SZTD v kat. delavskemu domu na Savi. Na sestanku bomo obravnavali razne delavstva se tikajoče stvari, ki so nam za enkrat še nepoznane, oziroma nepojasnjene. Tovariši, udeležite se važnega sestanka vsi, ki vam je na tem, da bo naša organizacija ostala močna in taka korakla neustrašeno v bodočnost za interese bednega delavstva. Poroča tajnik iz Ljubljane.

Sv. Lovrenc na Pohorju. V tukajšnji tovarni »Ros« in srpov katere lastnik je brezvestni nemčur Kieffer, se je delavstvo z ozirom na zboljšanje mizernega položaja organiziralo v SZTD potom katere si je prav v kratkem času priborilo eno delavsko pogodbo, s katero je stopilo en korak naprej. Največje zanimanje za organizacijo ter za zboljšanje gmotnega položaja delavstva pa je pokazal Gornik Matevž, katerega je tudi delavstvo izvolilo za glavnega zaupnika. Kieffer uvidevši da ima največjega sovražnika je sklenil, da se ga iznebi v trdnem prepričanju, da bo z Gornikom izgubila tudi organizacija iz tovarne. Pred par dnevi pa imenovani nemčur pokliče Gornika v pisarno ter ga prav z lepimi priimki obloži, nato pa mu odpove delo s koncem decembra. Ta rezvestni nemčur gotovo ne ve, da delavske zaupnike ščiti zakon v varstvu delavcev, ki določuje, da se delavskih zaupnikov zaradi njih pravilnega izvrševanja dolžnosti ne sme odpuščati. Moti se tudi, ako misli, da bo s takimi nastopi razbil organizacijo, kajti ravno tukaj delavstvo vidi, kako potrebna mu je strokovna organizacija. Delavstvo zahteva, da se odpoved Gorniku prekliče, sicer odklanja vsako odgovornost za posledice, ki lahko nastanejo zbog tega. Ravno tako zahteva od Inspekcije dela v Mariboru, da imenovanega nemčurja pouči kako ima ravnati z zaposlenim delavstvom. Dobro bi bilo, da bi drž. oblasti malo več pozornosti obrnili na take inozemce in jim v slučaju potrebe pristrigle malo peruti. Delavci, ne strašite se tega, ampak eden za vse in vsi za enega pojdite v boj proti brezvestnemu nemčurju.

Žirovnica. V nedeljo dne 21. decembra ob 3. uri popoldan se vrši redni občni zbor skupine SZTD za Žirovnico in Bohinj v prostorih Marije Čop v Žirovnici. Tovariši, udeležite se občnega zbora vsi, da bomo lažje začrtali pot, po kateri naj naša skupina koraka v novo leto. Delegat pride iz Ljubljane.

Ljutomer. V nedeljo 7. tm. je ODZ priredil lepo obiskan zaupni shod v Triglavu, kjer se je razpravljalo o sedanjem položaju. Sklenilo se je tudi, da se ustanovi Krekova mladina v Ljutomeru, in se je izvolil pripravljalni odbor. — Določilo se je, da v vsaki občini, kjer je dovolj članov (po našem poslovniku 10) se osnuje krajevna podružnica ODZ. V župniji Ljutomer se s tem oživi 9 podružnic. V župniji sv. Križ dve.

Celje. O priliki I. Miklavževega večera, ki ga je priredilo Podporno društvo za revne otroke v Gaberju, dne 4. 12. 1924. V kinodvorani Gaberje, je bilo obdarovanih 268 otrok iz dečje stanice v Gaberju ni osnovne deške šole, ter zasebne šole šolskih sester v Celju z raznim blagom in obuvalom. Pred nastopom sv. Miklavža so deklamirali otroci dečje stanice v Gaberju pod vodstvom marljive vrtnarice gdč. Mare Poglajenove. Odbor navedenega društva se pri tej priliki najlepše zahvaljuje vsem, ki so na kakoršen koli način pripomogli ozir. prispevali k navedeni obdaritvi.

Najlepša hvala tudi zastopnikom šolstva, sreskega poglavarstva in občine Okolica Celje, ki so se po svojih odposlancih potrudili k tako važnemu in humanitarnemu delu.

Gaberje pir Celju, dne 11. 12. 1924. Odbor.

Tržič. V soboto 20. tm. se vrši v Našem domu delavski sestanek za vse delavstvo brez razlike mišljenja. Govorilo se bo o »Delavski zbornici«, njenem postanku in delovanju, njeni organizaciji in kaj nudi koristnega delavstvu, ako se bo delavstvo zavedalo važnosti del. zbornice. Obravnavalo se bo popolnoma nepristransko ter važno za vsakega delavca in delavko. Zato se naj tega sestanka udeleži vse delavstvo. Govoril bo član delavske zbornice.

Tržič. V soboto 13. tm. se ej vršil ob osmih zvečer protestni shod v Našem domu, radi nezakonite odstavitve g. Vidra kot upravitelja osnovne šole v Tržiču. Na shodu so govorili dr. J. Mohorič, g. Ham, upravitelj pri baronu Bornu v Puterhofu ter g. župnik. Na koncu sestanka se je stavila sledeča resolucija, katera je bila enoglasno sprejeta: 1. Ker je g. Vider protizakonito odstavljen, kot upravitelj tukajšnje osnovne šole samo zato, ker stoji na stališču versko nravne vzgoje v šoli, zato najodločneje protestiramo! Novo imenovani upravitelj je pa neveljavno nastavljen in mi ga bomo vedno smatrali za nepostavno nastavljenega. 2 Krščanski starši smo solidarni z krščansko mislečim učiteljstvom in ga bomo v vsakem oziru moralno in če treba tudi materijalno podpirali!

Tržič. Senzacija v Tržiču. Pretekle tedne se je po Tržiču raznesla vest, da se snuje družba, katera hoče prevzeti v najem usnjarijo od gospe pokojnega Riharda Mallya. Te vesti se je na eni strani razveselilo usnjarsko delavstvo, na drugi pa so se prestrašili gospodje usnjarski podjetniki, kateri so napeli vse sile, da tako ustanovo preprečijo. Imen onih gospodov, ki so se prizadevali na vse načine to stvar preprečiti za enkrat eš ne objavimo. Pač pa pribijemo, da tako početje ni lepo in bo dotičnim več škodovalo, kakor koristilo, zakaj krivica se navadno maščuje sama nad seboj. Nekateri se zaletujejo v osebo g. župnika češ, kaj se ima duhovnik utikati v take gospodarske zadeve? Takim ljudem odgovarjamo tole: Prvič, če imajo pravico imeti v najemu in obratovati v usnjarskih podjetjih inženirji, juristi itd. iz same gole sebičnosti, da se pritiska na eni strani na konzumenta, na drugi pa na delavca — ki je pravi producent — ima tudi g. župnik pravico brigati se za take zadeve, posebno, ker ne gre v to iz lastne sebičnosti, ampak hoče pomagati usnjarskemu delavstvu iz krize, v kateri se vedno nahaja, ker mu vedno preti brezposelnost od svojih brezsrčnih delodajalcev. Drugič pa je zgodovinsko dejstvo, da so bili v prvi vrsti duhovniki, ki so začeli ustanavljati zadružništvo med našim slovenskim ljudstvom in ga rešili izpod robstva brezvestnih nekdanjih skopuhov, danes pa izpod robstva materijalistično-kapitalistično navdahnjenih ljudi. S tem je pa tudi jasno, zakaj se ob tej priliki razburja liberalna in neliberalna gospoda. Živela gospodarska neodvisnost delavčeva!

Za pouk in zabavo.

Kolinske dogodbe.

49.

Kolinčan: »Že dve leti moram pri trgovini zmeraj doplačati«. Gost: »Zakaj pa ne zaprete?« Kolinčan: »Ja, od česa naj pa živim?«

50.

Služkinja v Kolinu si je nabavila seznam ljubavnih pisem in je brala: »Ljubi Anton (Maks, Karel, Franc, Emil, Peter, Pavel, Hubert, Robert...)!« — Vzkliknila je: »Bog se usmili! Toliko ženinov naenkrat!«

51.

»Mož, ki ga bom vzela, mora biti junak«.

»Prav rada verjamem. Kdo drugi bi si te tudi vzel, ne upal«.

52.

Kebes je šel v gostilno. Tako se je napil, da je v kanalu obležal. Prišel je velik pes, ga je povohal, kakor imajo psi navado, in ga je slednjič močno oblizal po obrazu. Kebes se je zadovoljno smehljal, in je godrnjal: »Amalija! Amalija! Nikar tako ognjevito!« Amalija je bila njegova žena.

Zahtevajte „PRAVICO“ po vseh gostilnah in javnih lokalih posebno še v industrijskih krajih!

Popolnoma varno naložite denar

v

Ljubljansko posojilnico

r. z. z o. z.

ki posluje v novourejenih prostorih **v Ljubljani**, Mestni trg 6. — Telefon št. 9.

vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje **najugodneje**

ter jih **izplačuje takoj** brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Vabilo

na

redni občni zbor

I. delav. konsumnega društva r. z. z o. z.

v Ljubljani,

ki se bo vršil

v pondeljek, dne 29. decembra 1924 ob 10. uri v zadružnih kletnih prostorih v Ljubljani, Kongresni trg št. 2 s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva;
2. Odobritev računskega zaključka za poslovno dobo od 1. julija 1923 do 30. junija 1924 in določitev nagrade nadzorstvu;
3. Volitev načelstva in nadzorstva;
4. Slučajnosti.

§ 63 pravil: Člani se udeleže občnega zbora po pooblaščencih izvoljenih po § 57 na skupščini krajevnih skupin. Vsak pooblaščenec ima en glas.

ODBOR.

PODRUŽNICE:
Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novisad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 390.80.

Pooblaščeni prodajalec srečk Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D.

LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA C. 10 (v lastni palači vis-a-vis hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15,000.000 Din., - vloge nad 125,000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK

Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company 65, Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav Anglo South American Bank, Ltd. London ter po važnejših mestih Južne Amerike. Commercial Bank of Australia Ltd. London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije. National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin

Izdaja konzorcij. Tisk Zadružne tiskarne v Ljubljani. Odgovorni urednik Dr. Andrej Gosar.